

FOREDRAGSHOLDER, KONSULENT
OG FORFATTER, NØRRE SNEDE
LONE BELLING

Tirsdagstænk tanken

Opinion har samlet et panel af skribenter, der på skift hver tirsdag sender begrebet "bæredygtighed" tæt på os ved at fortælle, hvordan de ser, at vi kan komme fornuftigt ind i fremtiden og håndtere de problemer, der er - både lokalt og i det store perspektiv.

Bæredygtighed er det benspænd, der giver os nærværet tilbage. Vi har brug for et etisk kompas

Når jeg siger 'bæredygtighed' så tænker du måske afsavn. Alt det, du ikke kan og må. Du tænker, at du vil have din frihed til at gøre, som du har lyst og brug for, og ingen skal komme her og pege på andres behov, mennesker eller natur. Ligesom vi forfægtede vores ret til at ryge hvor som helst og når som helst - indtil det slet ikke var cool mere - og de fleste af os opdagede, at rygelove og begrænsninger gjorde os sundere og hurtigere på cyklen samt sparede os både for penge til tobak og tid med at hænge tøj til luftning efter en aften i byen.

MANGE DRØMMER OM tid, langsomhed, samvær og nærvær - hvorefter vi ræser af sted for at flere tjene penge, går på nettet og bestiller rejser, står i kø i sikkerhedskontrollen, får dårlig mave, jetlag, solskoldning eller bare storbykuller. Selvfølgelig er det dejligt at holde ferie, komme væk fra det hele, men hvad nu, hvis vejen til lykke og det gode liv sammen med dem, vi holder af, dem vi griner sammen med, dem vi sætter pris på, er mindre og ikke mere, her og ikke der?

MÅSKE 'BÆREDYGTIGHED' ER det kreative benspænd, der får os til at stoppe op og reflekterer over hvordan vi skaber det gode liv - både her og nu og for den fremtid vores valg skaber for vores børn og børnebørn.

Måske kan det få os til at overveje om det jeg nu er i færd med at købe virkelig er nødvendigt. Om det gør mig glattere. Ikke som et kortvarigt sus, men som noget der holder ved i morgen, i næste måned, til næste år.

En tredjedel af danskeres klimaaftryk er 'ting og sager' - altså ikke bolig, mad, transport og lignende, men noget, som vi i algoritmerne lange fangarme på nettet mener vi ikke kan undvære.

Har reklamernes bombardement bortledt vores lykkesøgen fra fællesska-

Illustration: Gert Ejton

ber, kreativitet og naturoplevelser?

Hvad nu, hvis det bæredygtige liv er nøglen til genfinde glæde ved det vi kan og gør sammen - både i det formelle foreningsliv, og når vi sammen forvandler nedfaldsæbler til æblemost? Til genopdagelsen af togturens afstressende virkning og cykelturens sundhedsgevinst? Til nydelsen af den lokalt dyr-

kede kartoffel fremfor importeret CO2 belastende ris og den saftige økologiske kylling, der efter et godt liv kan strække til en større familie, fordi den har fyldte og smag som dengang farmor inviterede til søndagsmiddag.

NOGET KAN KLARES ved skubbe os blidt i den rigtige retning, nudging, så vi væl-

ger cyklen, fordi det er lettere end at sidde i en bilkø, eller når salaten står først i kantinen, så der kun er plads til et lille stykke kød, når vi nærmer os kassen. Andet har brug for lovgivning, som rygerloven, der siden er fuldt op af reguleringer i virksomheder og institutioner. Besværligt for nogle, men til glæde for de fleste og for samfundsøkonomien. Men både nudging og regulering kræver at der er nogen der skubber på i retning af bæredygtighed.

Og *nogen* synes ikke at være vores politikere, der tænker mere på næste valg end næste generation.

Det kræver derfor borgere, der stiller krav og viser politikerne, hvilke skridt vi er parat til at tage. Det kan være svært efter flere årtier, hvor vi har troet, at markedet, væksten og teknologien nok skulle klare det for os. Hvor vi har haft travlt med at blive til noget i stedet for at blive til nogen. Hvor det har handlet om kompetencer, mens dannelse som retning for vores liv med hinanden er blevet skubbet i baggrund.

HVIS VI SKAL lykkes med at klare menneskehedens massive aftryk på kloden med klimakrise, artsudryddelse og ressourcemangel, er der brug for dannelse som etisk kompas - ikke i den lidt bedagede version, hvor man kan konversere om nationalskatte og historie, men en tidssvarende dannelse. En dannelse, der er svar på tidens eksistentielle grundvilkår og udfordringer - *en bæredygtig dannelse* - som en naturlig del af vores rejse i uddannelsessystem, men som sandelig også er for voksne.

En tidssvarende dannelse inkluderer nødvendigvis et naturvidenskabeligt perspektiv med både konkret viden om og kærlighed til naturen, men også en hjertes dannelse. For når hjertet lytter og ved, hvad der er det ordentlige at gøre, så har det hverken brug for regulering eller nudging.

Så følger det sit etiske kompas.

KRONIK

Køllesvinger eller seniorproletar. Bliv gammel uden mig

Da ex-Beatlen John Lennon var ung, sagde han: "Bliv gammel uden mig". Det kom så, på en nærmest profetisk måde, til at holde stik på en meget trist måde. Han mente vist, at vi skulle leve livet her og nu og ikke bekymre os om alderdommen.

De fleste af os vil dog helst modtage "dommen", og blive gamle. Men mange mennesker er med god grund bekymrede for, om de kan

holde til at arbejde frem til pensionsalderen. Adgang til værdige år som senior, er nemlig ekstremt socialt ulige fordelt. Vi lever meget forskellige liv, men har samme pensionsalder.

Vi skal række en hjælpende hånd til mennesker med et langt hårdt fysisk eller psykisk belastende arbejdsmiljø. Nedslidte skal komme ud på den anden side af arbejdslivet, uden at komme i klemme.

Allerede i næste valgperiode skal Folketinget

tage stilling til at forhøje pensionsalderen endnu mere. Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti taler meget om omsorg for nedslidte ældre, men tør de mon spænde overarmen og gøre andet og mere end at snakke?

Golfbaner, seniorhøjskoler og udlandsrejser venter elitepensionisterne. Hvis du haft et hårdt arbejdsliv, vil du få nogle barske år som seniorproletar.

Karsten Hønge, politisk ordfører for SF

PÅ KANT